

Натисніть тут, щоб

КУПИТИ КНИГУ НА САЙТІ

або

замовляйте по телефону:

(0352) 28-74-89, 51-11-41

(067) 350-18-70

(066) 727-17-62

БІБЛІОТЕКА ВЧИТЕЛЯ

Л.В. Ярець, Г.Є. Гонташ

СВІТОВА ЛІТЕРАТУРА

ПОСІБНИК ДЛЯ ВЧИТЕЛЯ

6 клас

- Календарно-тематичне планування
- Матеріали до уроків
- Уроки позакласного читання
- Контрольні роботи



ТЕРНОПІЛЬ
НАВЧАЛЬНА КНИГА — БОГДАН

УДК 82:371.32
ББК 74.268.3
Я72

Серію «Бібліотека вчителя» засновано в 2007 році

Рецензенти:

Николин М.М. — кандидат педагогічних наук, вчитель-методист
Клименко М.В. — вчитель вищої категорії, вчитель-методист

Схвалено Науково-методичною радою при Тернопільському
комунальному методичному центрі науково-освітніх інновацій та моніторингу
Протокол №1 від 22 серпня 2014 року

Ярець Л.В.

Я72 Світова література : посібник для вчителя : 6 клас /
Л.В. Ярець, Г.Є. Гонташ. — Тернопіль : Навчальна книга –
Богдан, 2014. — 152 с. — (Серія «Бібліотека вчителя»).

ISBN 978-966-10-1765-7 (серія)

ISBN 978-966-10-1638-4

Посібник містить орієнтовне календарно-тематичне планування уроків світової літератури для 6 класу, складене відповідно до нової програми для 5-9 класів загальноосвітніх навчальних закладів, розробленої на підставі Державного стандарту базової і повної загальної середньої освіти авторським колективом під керівництвом О.М. Ніколенко.

На допомогу вчителю пропонуються різноманітні дидактичні матеріали до кожної теми, до уроків позакласного читання, які сприятимуть реалізації змістових ліній літературної освіти: емоційно-ціннісної, літературознавчої, культурологічної, компаративної. Крім того, подаються завдання для контрольного оцінювання.

Для учителів світової літератури, студентів філологічних факультетів.

УДК 82:371.32

ББК 74.268.3

Охороняється законом про авторське право. Жодна частина цього видання не може бути відтворена в будь-якому вигляді без дозволу автора чи видавництва.

ISBN 978-966-10-1765-7 (серія)

ISBN 978-966-10-1638-4

© Навчальна книга – Богдан, 2014

Навчальне видання

Серія «Бібліотека вчителя»

ЯРЕЦЬ Людмила Василівна, ГОНТАШ Галина Євгенівна

СВІТОВА ЛІТЕРАТУРА

Посібник для вчителя

6 клас

Головний редактор *Богдан Будний*

Редактор *Ольга Радчук*

Обкладинка *Аліни Воронкової*

Технічний редактор *Оксана Чучук*

Комп'ютерна верстка *Ірини Демків*

Підписано до друку 03.09.2014. Формат 60×84/8. Папір офсетний.
Гарнітура Таймс. Умовн. друк. арк. 17,67. Умовн. фарбо-відб. 17,67.

Видавництво «Навчальна книга – Богдан»
Свідоцтво про внесення суб'єкта видавничої справи до Державного реєстру
видавців, виготівників і розповсюджувачів видавничої продукції
ДК №4221 від 07.12.2011 р.

Навчальна книга – Богдан, просп. С. Бандери, 34а, м. Тернопіль, 46002

Навчальна книга – Богдан, а/с 529, м. Тернопіль, 46008

тел./факс (0352) 52-19-66; 52-06-07; 52-05-48

office@bohdan-books.com; www.bohdan-books.com

ОБОВ'ЯЗКОВА КІЛЬКІСТЬ ВИДІВ КОНТРОЛЮ

5-9 класи

Класи	5		6		7		8		9	
	I	II	I	II	I	II	I	II	I	II
Семестри										
Контрольні роботи у формі:	2	3	3	3	3	3	3	3	3	3
– контрольного класного твору;	-	1	1	1	1	1	1	1	1	1
– виконання інших завдань (тестів, відповідей на запитання тощо)	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2
Уроки розвитку мовлення* (РМ)	2 (y+п)	2 (y+п)	2 (y+п)	2 (y+п)	2 (y+п)	2 (y+п)	2 (y+п)	2 (y+п)	2 (y+п)	2 (y+п)
Уроки позакласного читання (ПЧ)	2	2	2	2	2	2	2	2	1	1
Перевірка зошитів	4	5	4	5	4	5	4	5	4	5

* У 8-9 класах з поглибленим вивченням світової літератури пропорційно збільшується кількість контрольних робіт та уроків розвитку мовлення (на розсуд учителя визначається кількість і види контрольних робіт).

10-11 класи

Класи	10		11		10		11		10		11	
	I	II	I	II	I	II	I	II	I	II	I	II
Семестри												
	РІВЕНЬ СТАНДАРТУ				АКАДЕМІЧНИЙ РІВЕНЬ				ПРОФІЛЬНИЙ РІВЕНЬ			
Контрольні роботи у формі:	2	2	2	2	3	3	3	3	4	4	4	4
– контрольного класного твору;	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1
– виконання інших завдань (тестів, відповідей на запитання тощо)	1	1	1	1	2	2	2	2	3	3	3	3
Уроки розвитку мовлення* (РМ)	2 y+п	2 y+п	2 y+п	2 y+п	2 y+п	2 y+п	2 y+п	2 y+п	3 1y+2п	3 2y+1п	3 1y+2п	3 2y+1п
Уроки позакласного читання (ПЧ)	1	1	1	1	2	2	1	1	2	2	2	2
Перевірка зошитів	4	5	4	5	4	5	4	5	4	5	4	5

* У кожному семестрі обов'язковим є проведення двох уроків розвитку мовлення: одного уроку усного розвитку мовлення, а другого — писемного. Умовне позначення у таблиці — (y + п).

Звертаємо увагу на те, що **домашній контрольний твір не є** обов'язковою формою контролю зі світової літератури. Враховуючи розвиток інформаційних технологій і рівень володіння ними сучасними учнями, написання домашнього контрольного твору, який потім має перевірити учитель, перетворюється на формальність і не дає змоги об'єктивно визначити знання учнів з певної теми.

Якщо такий вид контролю навчальних досягнень учнів, як домашній контрольний твір, залишений учителем, необхідно обрати таку форму творчої роботи (наприклад, створення *фанфіків* тощо), щоб учні самостійно виконували творче домашнє завдання.

Можливі види контрольних робіт:

- *тест;*
- *відповіді на запитання;*
- *контрольний літературний диктант;*
- *анкета головного героя;*
- *комбінована контрольна робота;*
- *письмові контрольні твори.*

Можливі види контрольних робіт із розвитку мовлення;

- складання оповідання (казки) за прислів'ям;
- добір прислів'їв, крилатих виразів, фразеологічних зворотів, що виражають головну ідею твору;
- введення власних описів в інтер'єр, портрет, пейзаж у вже існуючому творі;
- усний переказ оповідання, епізоду твору;
- твір-характеристика персонажа;
- написання асоціативного етюду, викликаного певним художнім образом;
- написання вітального слова на честь літературного героя, автора тощо;
- твір-опис за картиною;
- складання тез літературно-критичної статті (параграфа підручника);
- підготовка проекту (з можливим використанням мультимедійних технологій) — індивідуального чи колективного — з метою представлення життєвого і творчого шляху, естетичних уподобань письменника тощо;
- складання анкети головного героя, цитатних характеристик, конспекту, рецензії, анотації;
- написання реферату;
- ідейно-художній аналіз поетичного чи прозового твору;
- написання листа авторові улюбленої книжки;
- інсценізація твору (конкурс на кращу інсценізацію уривка твору) тощо.

ВИМОГИ ДО ОЦІНЮВАННЯ НАВЧАЛЬНИХ ДОСЯГНЕНЬ УЧНІВ ЗІ СВІТОВОЇ ЛІТЕРАТУРИ

Рівні навчальних досягнень учнів	Бали	Оцінювання навчальних досягнень учнів
Початковий	1	Учні відтворюють матеріал на елементарному рівні, називаючи окремий літературний факт або явище.
	2	Учні розуміють навчальний матеріал на елементарному рівні його засвоєння, відтворюють якийсь фрагмент окремим реченням.
	3	Учні сприймають навчальний матеріал, дають відповідь у формі зв'язного висловлювання (з допомогою вчителя).
Середній	4	Учні володіють літературним матеріалом на початковому рівні його засвоєння, відтворюють незначну його частину, дають визначення літературного явища без посилання на текст.
	5	Учні володіють матеріалом та окремими навичками аналізу літературного твору, з допомогою вчителя відтворюють матеріал і наводять приклади з тексту.
	6	Учні володіють матеріалом, відтворюють значну його частину, з допомогою вчителя знаходять потрібні приклади у тексті літературного твору.
Досвідчений	7	Учні володіють матеріалом і навичками аналізу літературного твору за поданим учителем зразком, наводять окремі власні приклади на підтвердження певних суджень.
	8	Учні володіють матеріалом, навичками текстуального аналізу на рівні цілісно-комплексного уявлення про певне літературне явище, під керівництвом учителя виправляють допущені помилки й добирають аргументи на підтвердження висловленого судження або висновку.
	9	Учні володіють матеріалом та навичками цілісно-комплексного аналізу художнього твору, систематизують та узагальнюють набуті знання, самостійно виправляють допущені помилки, добирають переконливі аргументи на підтвердження власного судження.
Високий	10	Учні володіють матеріалом та навичками цілісно-комплексного аналізу літературного твору, виявляють початкові творчі здібності, самостійно оцінюють окремі нові літературні явища, знаходять і виправляють допущені помилки, працюють з різними джерелами інформації, систематизують та творчо використовують дібраний матеріал.
	11	Учні на високому рівні володіють матеріалом, уміннями й навичками аналізу художнього твору, висловлюють свої думки, самостійно оцінюють різноманітні явища культурного життя, виявляючи власну позицію щодо них.
	12	Учні вільно володіють матеріалом та навичками текстуального аналізу літературного твору, виявляють особливі творчі здібності та здатність до оригінальних рішень різноманітних навчальних завдань, до використання набутих знань та вмій у нестандартних ситуаціях, схильність до літературної творчості.

Інформаційний пакет № 4 Образ Джорджа Шелбі

1. «— Панич Джордж так гарно читає! — сказала тітонька Хлоя. — Я певна, що він і сьогодні зробить нам цю ласку. У нього все виходить куди цікавіше».

2. «— Я буду доброю людиною, даю тобі слово. Ти не журись, я неодмінно визволю тебе і привезу назад. Я вже казав тітоньці Хлої сьогодні вранці, що коли виросту, то поставлю тобі новий будинок, і ти матимеш справжню вітальню з килимом на підлозі. Атож, ти ще поживеш по-людському!»

3. «Панич Джордж Шелбі, який на той час перетворився з хлопчика на ставного юнака, всіляко допомагав їй і був єдиний, кому вона могла довірити батькові справи».

4. «...молодий господар, вирушаючи в материних справах на Південь, вирішив сам заїхати в Новий Орлеан, щоб спробувати знайти Тома й викупити його».

5. «— Не вмирай! Я не знесу цього! У мене аж серце розривається, як подумаю про всі твої муки... І тепер ти лежиш отут, у цьому брудному закутку! Бідний мій друже!»

6. «— Небом присягаюся! — вигукнув Джордж, упавши на коліна біля могили свого нещасного друга. — Небом присягаюся від цієї години робити все, що в людській змозі, аби тільки очистити мій рідний край від ганебного прокляття рабства!»

7. «Джордж розповів, як помирав Том і що він просив переказати всім своїм товаришам. А тоді додав:

— І отам, над його могилою, друзі, я присягнувся, що ніколи в мене не буде жодного раба, якщо я матиму змогу дати йому волю; що нікому не доведеться через мене розлучатися з рідною домівкою та друзями й помирати десь на далекій плантації, як Том. Отож, радіючи із своєї волі, не забувайте, що ви завдячуєте їй цьому доброму чоловікові».

Інформаційний пакет № 5 Образ Елізи

1. «...до кімнати зайшла молода квартеронка, що виглядала років на двадцять п'ять. Досить було перевести погляд із хлопчика на неї, аби допевнитись, що то його мати. Ті самі незглибимі темні очі під довгими віями, ті самі пишні й шовковисті чорні кучері. Легкі рум'янці на її смаглявому обличчі враз проступили дужче, коли вона побачила незнайомого чоловіка, що пильно й зухвало розглядав її, не приховуючи свого захоплення. Сукня на ній була як обліпла й вигідно окреслювала її зграбну статуру. Тендітні руки й стрункі ноги також не уникнули гострого ока торговця, що звик за одним поглядом складати ціну гарному людському товарів».

2. «Елізу від самого дитинства виховувала господиня, і дівчинка завше була її милованка та пестунка».

3. «Убезпечена під дбайливим крильцем господині, Еліза дійшла повноліття, не зазнавши лиха, яке випадає на долю більшості вродливих рабинь, що їхня краса так часто буває фатальною, її віддали заміж за гожого й здібного молодого мулата, раба з сусіднього маєтку, на ім'я Джордж Гарріс».

4. «— Синочку мій бідолашний! Сердешна моя дитино! — пошепки промовила Еліза. — Вони продали тебе! Але твоя матуся врятує тебе з біді.

Жодної сльозинки не впало на подушку. В такому горі на очах не буває сліз — вони в серці, ті криваві безмовні сльози...»

5. «Страх перед небезпекою, що спіткала її знедоленого чоловіка та малу дитину, змішувався в її свідомості з невиразним і болісним відчуттям ризику, на який вона пустилася, покинувши єдину домівку, що її знала за все своє життя, і втративши дружбу й опіку господині, яку вона так любила й шанувала».

6. «Та всі інші почуття переважала материнська любов, доведена мало не до безумства страшною небезпекою».

7. «Вона сама дивувалася, звідки в неї береться та сила: хлопчик видавався їй легким, мов п'їнка, і за кожним спалахом страху вона відчувала новий приплив надприродної снаги, що несла її вперед».

8. «За годину перед заходом сонця Еліза підійшла до містечка Т..., — зовсім зморена, із збитими ногами, одначе не занепала духом. Передусім вона поглянула на річку — адже там, на тому березі, була воля!»

9. «Еліза схопила дитину і чимдуж збігла з ганку. Торговець побачив її лише тоді, коли вона вже зникла за прибережним схилом. Він зіскочив з коня і, голосно гукнувши до Сема й Енді, кинувся за нею, мов хорт за оленицею. Не тямлячи себе з жаху, Еліза мчала вперед, ледь торкаючись ногами землі, і за мить була вже біля самої води. Погоня наступала їй на п'яти. Вся напружившись у відчайдушному пориванні, вона дико вереснула і за одним стрибком перелетіла через каламутний потік, що вирував між берегом і кригою. То був шалений стрибок, можливий лише в нападі безумства чи розпачу. Гейлі, Сем і Енді аж скрикнули і мимоволі затулили обличчя руками».

10. «Велична зеленкувата крижина, на яку скочила Еліза, нахилилась і затріщала, та вона не затрималась на ній ані миті. З відчайдушним криком, гнана страхом і розпачем, вона перестрибувала з крижини на крижину, — спотикалася, мало не падала, ковзалась і знову зводилася на рівні ноги!.. Черевики злетіли в неї з ніг, від панчіх zostалися самі клапті, за кожним скоком на кризі лишалися криваві сліди, та вона нічого того не бачила, нічого не відчувала, аж доки перед її очима невиразно, мов уві сні, забовванів протилежний берег, і якийсь чоловік допоміг їй вийти на суходіл».

V. Упізнай героя.

1. «...той в усьому видавався джентльменом, а оздоблення його будинку та й обстава в господі свідчили про те, що він людина заможна і навіть багата». (*Шелбі*).

2. «— ... добрий, надійний, тямущий і побожний чоловік... Я довіряю йому всю свою маєтність — гроші, господу, коней, дозволяю йому їздити по всій країні, і ще жодного разу не траплялося, щоб він мене підвів чи обдурив». (*Том*).

3. «Ту ж мить двері відчинились і на порозі з'явився маленький хлопчик-квартирон, років десь чотирьох-п'яти. Був він вельми гожий та привабливий на взір. Його кругле личко з ямочками на щоках облямовували м'які та лискучі, мов шовк, чорні кучері, а з-під розкішних довгих вій яскріли великі темні очі, вогнисті й лагідні водночас, що з цікавістю озирали кімнату». (*Гаррі*).

4. «Він змайстрував машину очищувати коноплі, що, зважаючи на мізерну освіту й підневільний стан винахідника, являла собою правдивий витвір технічного генія, не згірший від бавовноочисника Вігні. Гарний на вроду, з приємними манерами, він був загальним улюбленцем у виробні». (*Джордж Гарріс*).

5. «Куховарка вона й справді була найдостеменніша». (*Хлоя*).

6. «То був високий на зріст, кремезний, міцної статури чоловік, з лискучою чорною шкірою і обличчям суто африканського стибу, поважним та розумним на взір, а до того ж завжди добрим і приятним. Увесь його вигляд виказував спокійну впевненість і гідність, але водночас було видно, що то людина простосерда й довірлива». (*Том*).

7. «То була чи не найчорніша дитина чорної раси, її оченята, круглі та блискучі, мов скляні намистини, неспокійно бігали, з цікавістю озирючи все довкола... На обличчі її дивно поєдналися злоба й хитрість, ледь приховані, мов вуалем, виразом сумовитої та врочистої поважності. Одягнена в брудне й подерте плаття з мішківини, вона стояла, з удаваною соромливістю згорнувши руки, і було в усій її подобі щось химерне, сказати б, відьомське». (*Тонці*).

7. Чому навчає книга? (Твір Енде примушує замислитись над тим, як треба розпоряджатися часом, щоб не пошкодувати про те, що життя пройшло, а поряд нікого немає, мета досягнута, а радості не принесла...

Повість-казка спонукає читача до формування власної життєвої позиції...

Прочитавши твір, приходиш до висновку, що надзвичайно важливо цінувати час (і не тільки свій).

А ще важливо уміти слухати інших. Завжди. Незалежно від обставин. Саме завдяки цьому умінню Момо мала так багато друзів).

IV. Дослідницька робота (випереджальні завдання).

1. Доведіть, що «Момо» — це повість-казка.
2. Складіть таблицю «Реальне і фантастичне у творі».

V. Цитатна доріжка.

— Існує думка, що книги М. Енде містять особливий філософський пласт, завдяки чому вони цікаві як для дітей, так і для дорослих. Поміркуйте над роздумами персонажів, автора. Який прихований зміст у них криється?

1. «Вона слухала так, що безпорадним або нерішучим людям ураз стало ясно, чого їм бракує. Боязкі почували себе вільними й сміливими. А нещасливі й пригнічені робилися впевненіші й веселіші. І коли хтось гадав, що його життя нікчемне і нікому не потрібне і що сам він — марна порохина на шляху, що його так само легко замінити, як розбитий горщик — коли він приходив і переказував отакі свої думки малій Момо, то, ще й не доказавши до кінця, якимось дивним чином розумів, що він глибоко помилявся, що насправді він, отакий, як є, серед людей єдиний і через те потрібний у світі».

2. «— Чарівне Дзеркало робить людину смертною тільки тоді, коли вона загляне у нього сама-одна. Якщо ж заглядають у Дзеркало вдвох, то тоді знов стають безсмертними». (*Джіджі*).

3. «— Бачиш, Момо, — казав він, — наприклад, воно так: інколи перед тобою дуже довга вулиця, і ти собі думаєш: вона така довжелезна, що тобі ніколи не скінчити. І ти починаєш квапитися. І квапишся чимраз дужче. А сам що не глянеш, то все бачиш, що тієї вулиці ніяк не меншає. І ти налягаєш дужче й дужче — з того страху, аж поки нарешті геть виб'єшся з сили і далі не можеш. А вулиця ще вся перед тобою. Так робити не слід.

— Не слід думати відразу про всю вулицю, розумієш? Треба думати лише про те, щоб зробити наступний крок, наступний раз вдихнути й махнути мітлою. І все тільки про наступний.

— Тоді воно тебе тішить, і це важливо: тоді ти робиш своє діло добре. І так воно й має бути.

— Ти раптом помічаєш, що ступінь по ступеню пройшов цілу вулицю. Сам незчувся як — і з сили не вибився. Ось що важливо». (*Беппо-Підмітальник*).

4. «Є на світі велика й водночас буденна таємниця. Ця таємниця — час.

На світі є календарі й годинники для того, щоб вимірювати час, та все це мало важить, бо всяк знає, що іноді година може здатися нам вічністю, а іншим разом вона промайне як одна мить. Це вже — що за цю годину трапляється пережити.

Бо час — це життя. А життя мешкає в серці».

5. «— Найгірше — це ті будинки, що ми будуємо! Це взагалі не будинки, це... бункери для душ! Тебе від них аж верне! Але що мені до цього всього? Я одержую свої гроші, й квит! Авжеж, часи не ті стають. Колись усе в мене було по-інакшому, я колись пишався своєю роботою. Як ми щось будували, то було на що глянути. А тепер...» (*Муляр Ніколб*).

6. «— У перебігу світового часу трапляються особливі відтинки, коли всі предмети і живі створіння навдивовижу тісно взаємодіють між

собою, і тоді може ставатись те, що ні до, ні після цього неможливе. На жаль, люди часто не вміють цим скористатись, і зоряні години не раз минають марно. Та якщо знаходиться хтось такий, що їх помітить, то на світі можливі великі події». (Майстер Гора).

7. «— То Сірі пани зовсім не люди?

— Ні, вони тільки взяли на себе людську подобу.

— То що ж вони таке?

— Насправді вони ніщо.

— А звідки вони взялися?

— Вони виникли, бо люди дали їм таку можливість. А тепер люди дають їм можливість запанувати над собою. І цього досить, щоб вони справді запанували». (Момо — Майстер Гора).

8. «— Мій обов'язок — наділяти кожній людині той час, що їй належить.

— А не можете ви тоді зробити так, щоб ті часокради більш не крали в людей часу?

— Ні, цього я не можу, — відповів Майстер Гора. — Люди самі мають визначати, що їм робити зі своїм часом. І самі повинні його захищати». (Майстер Гора — Момо).